

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 26 kwietnia 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.18.2024.EM

Pani
Ewa Watral
Dyrektor
Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej
„Dom dla Dzieci”
w Legnicy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 4 marca 2023 r. do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu wpłynęło pismo z Biura Rzecznika Praw Dziecka informujące o powzięciu przez Rzeczniczkę Praw Dziecka informacji dotyczącej ucieczki wychowanki (dane zanonimizowano) z Domu Dziecka w Legnicy przy ul. Wandy 10. O zaistniałym fakcie oraz jego przyczynach poinformowała małoletnia kontaktując się poprzez Dziecięcy Telefon Zaufania Biura Rzecznika Praw Dziecka.

Wojewoda Dolnośląski podjął działania wyjaśniające. W ich wyniku stwierdzono błędne określenie w piśmie przesłanym z Biura Rzecznika Praw Dziecka danych w zakresie podmiotu pieczy zastępczej, w którym dziewczynka została umieszczona. Ustalono, że (dane zanonimizowano) od 5 stycznia 2021 r. jest wychowanką Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” przy ul. V Dywizji Piechoty 7 w Legnicy, która funkcjonuje w jednym wielorodzinnym budynku z Domem Dziecka przy ul. Wandy 10, stanowiącym odrębną nieruchomość w rozumieniu przepisów o własności lokali.

Wobec powyższego Wojewoda Dolnośląski w dniu 2 kwietnia 2024 r. wydał zarządzenie nr 102 w sprawie przeprowadzenia kontroli w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” w Legnicy przy ul. V Dywizji Piechoty 7, zwanym dalej „Placówką” lub „POW”, w zakresie przestrzegania praw dziecka, przede wszystkim do stabilnego środowiska wychowawczego oraz ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

W dniach 4 i 5 kwietnia 2024 r. czynności kontrolne przeprowadzili inspektorzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Emilia Molska – Kaźmierczak – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki. Kontrola została odnotowana w książce kontroli zgodnie z chronologią wpisów. *(dowód: akta kontroli str. 4-13, 141)*

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Charakter nieprawidłowości miał wpływ na funkcjonowanie jednostki.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego obejmującego analizę dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań i zgromadzonej w sprawie dziewczyny (dane zanonimizowane), anonimowych ankiet, rozmów z wychowankami, odebranie w formie ustnego oświadczenia – wyjaśnień od osób pracujących z dziećmi (pedagog, wychowawca) oraz oświadczeń złożonych przez Dyrektora Placówki Panią Ewę Watral, a także oględzin obiektu ustalono stan faktyczny:

1. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Dom dla Dzieci” w Legnicy przy ul. V Dywizji Piechoty 7 w Legnicy jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego prowadzoną przez Miasto Legnica. Placówka działa na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego nr ZP-NKWR.9423.2.31.2020.EM z dnia 5 stycznia 2021 r. i zabezpiecza 12 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych.
2. Na podstawie przedłożonej ewidencji dzieci stwierdzono, że w dniu kontroli w Placówce umieszczonych było 11. wychowanków. Pobyt jednego dziecka poniżej 10. roku życia przebywającego w Placówce wraz ze starszym rodzeństwem był uzasadniony w świetle art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą”. Z grupy 11. wychowanków w POW obecnych było 4. Pozostałe dzieci: 2 – na długotrwałej ucieczce, 1 – Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, 1 – Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP, 3 – przepustka. Po dokonaniu oględzin obiektu oraz w trakcie przeprowadzonych rozmów z dziećmi i dyrektorem ustalono, że w POW na stałe przebywa trójka dzieci skierowanych do Domu Dziecka przy ul. Wandy 10, a jedną wychowankę Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” przy ul. V Dywizji Piechoty 7 bez stosownego skierowania przeniesiono do Domu Dziecka. Takie działanie jest niedopuszczalne i stanowi nieprawidłowość. W trakcie czynności kontrolnych dyrektor podjął działania mające na celu uregulowanie tej kwestii w stosunku do trójki dzieci (bez uwzględnienia jednej wychowanki). *(dowód: akta kontroli str. 17-26, 141)*

3. Przeprowadzono ankietę oraz rozmowy z dziećmi, które wyraziły na to zgodę.

(dowód: akta kontroli str. 125-140, 153-154)

4. 5 kwietnia br. uzyskano wyjaśnienia od wychowanki Placówki oraz byłej wychowanki (imiona i nazwiska zanonimizowane, wskazane w piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka).

(dowód: akta kontroli str. 149-150)

5. W trakcie kontroli do POW przysła także wychowanka (dane zanonimizowane) przebywająca na ucieczce, która w obecności kontrolujących przedstawiła dyrektorowi powód stawienia się w jednostce, tj. oczekiwanie odebrania kieszonkowego i środków higieny osobistej. Dziewczyna także zgodziła się na rozmowę z kontrolującymi. Ustalono, że ww. 18 stycznia 2016 r. umieszczono w pieczy zastępczej. Od 12 grudnia 2017 r. została skierowana do Domu Dziecka w Legnicy przy ul. Wandy 10, a od 5 stycznia 2021 r. do Domu dla Dzieci w Legnicy przy ul. V Dywizji Piechoty 7 (w skierowaniu omyłkowo wpisano od 1 stycznia 2021 r., co jest niemożliwe z uwagi na powstanie Placówki z dniem uzyskania zezwolenia wojewody, tj. 5 styczni 2021 r.). Zobowiązano dyrektora do podjęcia działań mających na celu korektę oczywistej omyłki pisarskiej. Od 26 sierpnia 2020 r. dziewczynka była objęta nadzorem kuratora społecznego.

Konflikt, w wyniku którego wychowanka pozostaje od dnia 29 stycznia 2024 r. na ucieczce, powstał między osobami dorosłymi, tj. jej matką a byłą pełnoletnią wychowanką pieczy zastępczej. Dziewczyny znają się od około 8 lat, razem przebywały w Pogotowiu Opiekuńczym w Legnicy, a następnie w Domu Dziecka w Legnicy. Podczas rozmowy obydwie deklarowały, że łączyły je bliskie relacje, na tyle, że była wychowanka zaproponowała latem 2023 r. pomoc matce swojej przyjaciółki (dane zanonimizowane), by ta miała warunki do urlopowania córki z POW do swojego miejsca zamieszkania. W tym celu była wychowanka zawarła umowę na dostawę energii elektrycznej do lokalu zamieszkiwanego przez matkę (dane zanonimizowane). Sytuacja zmieniła się w momencie, gdy okazało się, że zobowiązania dotyczące kosztów zużycia energii nie są terminowo regulowane. Wówczas doszło do sporów, w tym w okresie świąteczno – noworocznym w grudniu 2023 r., w które wciągnięto kolejne osoby. W narastającym konflikcie podjęto też tematy innych pożyczonych i nieoddanych przedmiotów oraz pieniędzy.

6. Dyrektor po powzięciu informacji o zaistniałej sytuacji zorganizował spotkanie w dniu 9 stycznia 2024 r., z którego sporządził notatkę służbową. Wzięły w nim udział: wychowanki, o których mowa w punkcie 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego oraz wychowanka (dane zanonimizowane). Odnotowano wzmiankę o odmowie

uczestnictwa przez matkę dziewczynki. Wówczas ostatecznie nie doszło do porozumienia, dziewczyna (dane zanonimizowane) odmówiła przyjęcia przeprosin. W okresie od 15 stycznia do 26 stycznia br. na terenie województwa dolnośląskiego trwały ferie zimowe. Po ich zakończeniu dziewczyna nie powróciła do POW terminowo z urlopowania. Z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność dziecka w Placówce dyrektor przeprowadził postępowanie wyjaśniające i powiadomił o zdarzeniu Sąd Rejonowy w Legnicy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy, Policję, matkę oraz opiekuna prawnego.

Pedagog Placówki, będący również opiekunem prawnym dziewczynki, wraz z kuratorem społecznym w dniu 30 stycznia 2024 r. udali się do miejsca zamieszkania matki dziewczynki. Wówczas próba nawiązania kontaktu okazała się nieskuteczna. Dopiero podczas kolejnej wizyty, 1 lutego br., zastano matkę i wychowankę, która odmówiła powrotu do Placówki. Matce proponowano złożenie zawiadomienia na Policję w związku z przedmiotem konfliktu, jednak ona oczekiwała rozwiązania sporu bez udziału ww. służb. Tymczasem do sporu dołączyły kolejne osoby spoza POW (rodzic innego dziecka z partnerem), m.in. w reakcji na wpisy matki dziewczynki (dane zanonimizowane) w mediach społecznościowych i formułowane tam groźby pod adresem innego dziecka. Zajście to w pobliżu szkoły wychowanki (dane zanonimizowane) między dorosłymi a dziewczynką zostało zgłoszone przez pedagoga Policji. Pedagog uczestniczył w przesłuchaniu dziewczynki. W związku z wyrażonym oczekiwaniem dziewczynki w zakresie skierowania jej do innej placówki opiekuńczo – wychowawczej oraz biorąc pod uwagę brak skuteczności podejmowanych działań w zakresie zażegnania konfliktu i dojścia do porozumienia, dyrektor oraz pedagog zwrócili się do dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy z wnioskiem o zmianę podmiotu pieczy zastępczej. Wobec braku miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, nie został on pozytywnie rozpatrzony. Pedagog i kurator społeczny na bieżąco monitorowali sytuację rodzinną i szkolną dziewczynki.

7. Podczas rozmowy z kontrolerami, dziewczyny, w tym wychowanka (dane zanonimizowano), wskazywały, że w okresie luty i marzec 2024 r. między nimi dochodziło chwilowo do porozumienia oraz do wizyt dziewczynki (dane zanonimizowano) w miejscu zamieszkania byłej wychowanki. Jednak w obawie przed reakcją matki dziewczyny (dane zanonimizowane), podejmowały one działania (m.in. wpisy w Internecie), w wyniku których rodziły się kolejne antagonizmy.

8. W dokumentacji dziewczynki zgromadzono adnotacje służbowe dotyczące oferowanego jej przez POW wsparcia psychologicznego w instytucjach działających na terenie miasta Legnica z uwagi m.in. na uchylanie się od obowiązku szkolnego. Wychowanka za każdym razem odmawiała skorzystania z tej formy pomocy. Takie stanowisko prezentowała również w trakcie rozmowy z kontrolerami.
9. Od momentu ucieczki do czasu zakończenia kontroli w Placówce wychowanka (dane zanonimizowane) nie powróciła do POW. Oświadczyła, że cały ten okres przebywała w domu rodzinnym wraz z matką i pełnoletnim bratem oraz oznajmiła kategorycznie brak możliwości powrotu do Placówki. Nadal podtrzymywała, że oczekuje skierowania do innego podmiotu pieczy zastępczej. Na bieżąco kontaktował się z nią pedagog oraz kurator społeczny. *(dowód: akta kontroli str. 27-61, 90-116, 143, 149-152, 159-162, 171-181)*
10. Wśród działań podejmowanych w POW na rzecz ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem Dyrektor wskazał: pogadanki prowadzone przez pedagoga podczas zebrań społeczności, rozmowy indywidualne dyrektora, pedagoga i wychowawców z wychowankami. Dyrektor określił, że zadania i czynności realizowane w POW na co dzień mają służyć prawidłowemu kształtowaniu pożądanych postaw społecznych. Celem ochrony dzieci przed krzywdzeniem pracownicy brali także udział w szkoleniach.
11. Dyrektor złożył wyjaśnienia dotyczące konfliktów między wychowankami i sposobów ich rozwiązywania. Oświadczył, że omawiano je przy udziale jego, wychowawców i pedagoga. W sytuacji braku rozstrzygnięcia podejmowano kolejne działania wyjaśniające podczas cotygodniowych zebrań społeczności wychowanków. Po ich zakończeniu dzieci wypełniały ankiety. Na tej podstawie dyrektor nie powziął informacji o przypadkach stosowania przemocy fizycznej lub psychicznej między wychowankami. Dyrektor wskazał, że pedagog w czasie społeczności podejmował także tematykę obejmującą zagadnienia związane m.in. z przemocą, agresją, przekraczaniem granic w relacjach międzyludzkich. Dyrektor oświadczył, że osoby pracujące z dziećmi rozmawiały z nimi o sposobach rozwiązywania konfliktów, a pedagodzy prowadzili zajęcia specjalistyczne. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że zajęcia te realizowano równocześnie dla wychowanków Domu Dziecka i Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci”. Tematyka ośmiu zajęć w ciągu ostatniego roku obejmowała zagadnienia związane z usamodzielnieniem, 4 – wzajemnym poznaniem, byciem grupą, 2 – kompetencjami emocjonalnymi, 2 – metodami radzenia sobie ze stresem. W czasie zajęć prowadzonych przez pedagoga w okresie objętym kontrolą

pod jego opieką przebywało więcej niż 6 dzieci, co stanowi nieprawidłowość. Zaznaczyć przy tym należy, że udział w powyższych zajęciach brało łącznie tylko troje dzieci z Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci”, bez wychowanki (dane zanonimizowane), pomimo wskazania takiej potrzeby w planie pomocy dziecku. Ponadto w zajęciach obejmujących zagadnienia radzenia sobie ze stresem wzięła udział tylko jedna wychowanka POW. Karta udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga była prowadzona zbiorczo dla wszystkich uczestników. Wpisywano w niej imiona i nazwiska wszystkich biorących udział w zajęciach, cele, przewidywane osiągnięcia, wskazywano metody oraz planowany ich przebieg. Nie odnoszono się natomiast do efektów zrealizowanych zajęć w stosunku do każdego uczestnika.

Wobec wielorakich problemów zasadne jest zapewnienie wychowankom dostępu do zajęć specjalistycznych. Wskazane jest przeprowadzenie przez pedagoga zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne. Ważne jest też umożliwienie dzieciom kontaktu indywidualnego i grupowego ze specjalistami na terenie Placówki. Obecnie dzieciom w Placówce nie jest świadczona pomoc psychologa. Dyrektor wskazał działania jakie podejmował od września 2022 r. celem zatrudnienia pracownika na ww. stanowisko. Wobec braku efektów w powyższym zakresie, dostrzegając potrzeby zapewnienia wychowankom wsparcia psychologa, dyrektor obecnie nawiązał współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta Legnica. Dyrektor oświadczył, że oczekuje na wskazanie przez te podmioty terminów zajęć dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 62-91, 121-124, 145-148, 164-169)

12. Pedagog będący równocześnie opiekunem prawnym dziewczyny (dane zanonimizowane) kierował również jej procesem wychowawczym. Zapis § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720 z późn. zm.) wskazuje, że zadanie to winien realizować wychowawca. Ponadto w świetle § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia zadaniem wychowawcy jest opracowanie planu pomocy dziecku. *(dowód: akta kontroli str. 62-89)*
13. Celem sprawdzenia przestrzegania w Placówce praw dziecka przeprowadzono ankietę oraz rozmowy z dziećmi, które wyraziły na to zgodę. Pytania odnosiły się do codziennego funkcjonowania w POW oraz zgłaszania zdarzeń niepokojących między wychowankami osobom dorosłym, uzyskiwania pomocy w rozwiązywaniu problemów, reagowania osób pracujących z dziećmi i dyrektora w sytuacji konfliktu między wychowankami, odmowy pomocy z ich strony oraz przejawów przemocy w relacjach dziecko – dziecko, wychowawca – dziecko, dziecko – osoby odwiedzające innych wychowanków. Potwierdzono, że mają miejsce zdarzenia, podczas których dzieci obrażają się wzajemnie,

drwią, kpią, ośmieszają, używają w stosunku do siebie wulgarnych słów. W sytuacji zgłoszenia takich zdarzeń osobom pracującym z dziećmi, odnotowano podejmowanie działań przez POW poprzez rozmowy i wspólne spotkania. W jednej wypowiedzi zaznaczono niewłaściwą postawę wychowawcy (użycie wulgarnych słów, kpienie, drwiny, ośmieszanie) i pomimo zgłoszenia zdarzenia dyrektorowi oraz wychowawcy, dziecko nie miało wiedzy na temat podjętych przez nich działań. Ta sama osoba wskazała, że odmówiono jej pomocy w sytuacji konfliktu z innym wychowankiem. Do zgłaszanych ustnie zastrzeżeń w powyższych kwestiach pozyskano dodatkowe wyjaśnienia dyrektora. Wskazał on działania, które zostały podjęte w porozumieniu z wychowanką i przez nią zaakceptowane. Wypowiedzi pozostałych dzieci wskazywały na uzyskiwanie pomocy w sprawach ich dotyczących, posiadanie wiedzy w obszarze reagowania w sytuacjach konfliktowych. Jednostkowo brakowało im informacji o ostatecznym sposobie rozwiązania sprawy. *(dowód: akta kontroli str. 125-140, 153-154, 167)*

14. Mając na uwadze powyższe, ustalono, że w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” w Legnicy przy ul. V Dywizji Piechoty 7 przestrzegano prawa dziecka do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem. Nieprawidłowość stanowią sytuacje przenoszenia wychowanków między placówkami bez odpowiedniego uregulowania prawnego tej kwestii, co narusza też prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego.

Nieporozumienia między wychowankami rozpoczęły się w wyniku konfliktu osób dorosłych poza POW oraz braku obopólnej zgody i ustalenia sposobu rozwiązania sprawy.

W wyniku przeprowadzonej kontroli w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom dla Dzieci” w Legnicy przy ul. V Dywizji Piechoty 7 stwierdzono nieprawidłowości:

- 1) Przenoszenie dzieci do innej placówki opiekuńczo – wychowawczej tego samego typu bez stosownego uregulowania.
- 2) Nieprzestrzeganie prawa dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego.
- 3) Pod opieką pedagoga w czasie prowadzonych przez niego zajęć przebywało więcej niż 6. dzieci.
- 4) Osoba zatrudniona na stanowisku pedagoga kierowała procesem wychowawczym dziecka.

- 5) Osoba zatrudniona na stanowisku pedagoga opracowywała plan pomocy dziecku.
- 6) Nie prowadzono karty udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga z opisem ich przebiegu dla dziecka, które tego wymaga.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

- 1) Przestrzegać przepisów ustawy w zakresie przenoszenia dziecka do innej placówki opiekuńczo – wychowawczej tego samego typu.
Podstawa prawna: art.108 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).
Termin realizacji: niezwłocznie.
- 2) Przestrzegać prawa dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego.
Podstawa prawna: art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 3) Przestrzegać liczby dzieci mogących przebywać pod opieką pedagoga w czasie prowadzonych przez niego zajęć.
Podstawa prawna: § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720 z późn. zm.).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 4) Powierzać kierowanie procesem wychowawczym dziecka osobie zatrudnionej na stanowisku wychowawcy.
Podstawa prawna: § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720 z późn. zm.).
Termin realizacji: niezwłocznie.
- 5) Opracowywać plan pomocy dziecku przez wychowawcę kierującego procesem wychowawczym dziecka.
Podstawa prawna: § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720 z późn. zm.).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 6) Prowadzić dla każdego dziecka kartę udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga, o ile dziecko tego wymaga.

Podstawa prawna: § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

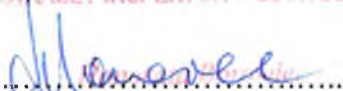
Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Proszę w terminie do dnia **31 maja 2024 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

STARSZY INSPEKTOR WOJEWODZKI

Emilia Molska-Kaźmierczak

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

STARSZY INSPEKTOR WOJEWODZKI

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Olszycz
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki ds. spraw kontroli)

